

Projekto „Echolokacija žmonėms su regėjimo negalia“ rezultatai

Grita Strankauskienė,
tiflopedagogė
Kristina Mikalajūnaitė,
mokytoja

**Kauno
Prano Daunio
ugdymo centras**

2019 m. gruodžio 12 d.

Projekto partneriai

- Fundacija Instytut Rozwoju Regionalnego, koodinuojanti organizacija, Lenkija
- Instituttet for Blinde og Svagsynede, Danija
- Kommunikationscentret, Hovedstaden regionas, Danija

1. Rinkinys

Aktyvioji echolokacija regėjimo negalią turintiems žmonėms

- Šis rinkinys yra įvadas į aktyviosios echolokacijos koncepciją.
- Rinkinyje yra esminės žinios apie regėjimo negalią turinčių žmonių echolokaciją, kurios gali būti naudingos visiems specialistams, dirbantiems su regos negalią turinčiais žmonėmis, ypač tiflopedagogams, orientacijos ir mobilumo mokytojams, terapeutams ir echolokacija besidomintiems neregiam.

Leidiny s sudarytas iš įvado ir penkių skyrių

- Pirmajame skyriuje – echolokacijos vystymosi istorijos pagrindai. Jame pateikiama svarbiausia informacija apie echolokacijos atradimą ir pateikiami atrinktų echolokacijos mokytojų profiliai.
- Antras skyrius yra apie pasaulyje atliekamus echolokacijos tyrimus.
- Trečiame skyriuje pateikiama garsų ir jų savybių teorija ir aprašomi echolokacijos tipai.
- Paskutiniuose rinkinio skyriuose rašoma apie praktinius klausimus, susijusius su aktyviosios echolokacijos mokymu.
- Pabaigoje pateikiamas literatūros (knygų ir straipsnių), interneto svetainių ir kitos medžiagos apie echolokaciją sąrašas.

2. Mokymo programa

Aktyvioji echolokacija regėjimo negalią turintiems žmonėms

Mokymo metodai ir pratimų, padedančių suvokti ir suprasti aplinką savo keliamais garsais, pasiūlymai

Ši programa skirta suteikti idėjų „O&M“ (orientacijos ir mobilumo) mokytojams mokant regos negalią turinčius asmenis aktyviosios echolokacijos.

Aktyviosios echolokacijos mokymas yra daug daugiau nei tik teorija apie echolokaciją ir susiję pratimai. Mokytojai turi turėti žinių, įgūdžių ir praktikos mokyti bendrųjų orientacijos ir mobilumo metodų bei strategijų.

Aktyviosios echolokacijos mokymo programą sudaro keturios dalys

- Pirma - apima pagrindinę teorinę informaciją, susijusią su echolokacija.
- Antra - apima esminius pratimus, susijusius su aktyviaja echolokacija pastatų viduje, garso šaltinio nustatymu, išmokimu klaksėti liežuviu, nustatyti objektų vietą erdvėje.
- Trečia - apima aktyviosios echolokacijos naudojimą lauke.
- Ketvirtoje dalyje dėmesys sutelkiamas į sudėtingų aktyviosios echolokacijos įgūdžių naudojimą, problemų sprendimo kelionės metu būdus ir priemonių, pvz., „Google Street View“ naudojimą pasirengiant kelionei.

3. Rekomendacijos

- Įtraukti aktyviosios echolokacijos mokymo kursą į specialiosios pedagogikos (tiflopedagogikos) studijų, pedagogų kvalifikacines programas, kaip vieną iš orientacijos ir mobilumo erdvėje mokymo temų.
- Integruoti aktyviosios echolokacijos mokymo programos temas į bendrąsias regos negalią turinčių asmenų orientacijos ir mobilumo mokymo programas.

Mokymo programos Lietuvoje

- Kasdieninių gyvenimo įgūdžių, orientacijos ir mobilumo mokymo programos suaugusiems neregiam.
- Orientacija ir mobilumas. Bendroji aklyjų ir silpnaregių moksleivių mokymo programa.
- Ikimokyklinio amžiaus sutrikusios regos vaikų sensomotorinio ugdymo programa.

Mokymas ir mokymasis naudotis echolokacijos įgūdžiais yra labai asmenišką procesą, sutelktą į besimokančiojo poreikius ir galimybes

- Gyvenimo aplinkybes (šeiminę padėtį, darbą, savarankiškumą);
- Besimokančiojo amžių (vaikas, paauglys, suaugęs);
- Neregystę (neregystės priežastis, regos negalios pasekmės ir kt.);
- Orientaciją erdvėje ir savarankišką judėjimą (judėjimo būdus ir kt.);
- Erdvės suvokimą jautimais (patarimų priėmimą, klausą, lytėjimą ir kitus orientyrus);
- Motyvaciją pradėti mokytis echolokacijos;
- Pasitikėjimą savimi ir atsparumą padidintam aplinkinių dėmesiui.

Baigiamieji pastebėjimai

Aktyviosios echolokacijos mokymo programos temos yra tik gairės, pagal kurias O&M mokytojas parengia individualų kiekvieno besimokančiojo ugdymo planą.

Valandų paskirstymas aptariamas su neregium ir priklauso nuo jo poreikių ir galimybių. Neseniai netekęs regėjimo žmogus pradės nuo paprastų pratimų, o įgudęs baltosios lazdelės naudotojas gali mokytis sudėtingesnėse situacijose.

Mokymai vaikams ir jaunuoliams turėtų būti įdomūs tikslingi ir žaismingi. Svarbu ugdyti jų pasitikėjimą savimi, drąsą mokykloje ir skirtingose socialinėse erdvėse naudoti aktyvius aido garsus.

Aktyvioji echolokacija negali pakeisti baltosios lazdelės

Aktyvioji echolokacija negali pakeisti baltosios lazdelės, ji turėtų būti naudojama kartu su lazdele, kad papildytų per ją suvokiamą informaciją. Keliavimas su tokiomis priemonėmis suteikia galimybę regos negalią turintiems žmonėms surinkti didžiausią įmanomą informacijos apie pasaulį ir juos supančius objektus kiekį. Echolokacija gali padėti akliesiems laisviau, saugiau ir savarankiškiau keliauti tiek žinomose, tiek nežinomose vietose (Dyckjær, 2014).

Dėkojame už dėmesį!

- Šis pristatymas parengtas kaip projekto „Echolokacija žmonėms su regėjimo negalia“ dalis, gaunant Europos Sąjungos Erasmus+ programos paramą.
- Europos Komisijos parama rengiant šį pristatymą nereikia pritarimo turiniui, kuriame atspindimas tik autorių požiūris, Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį šiame leidinyje esančios informacijos naudojimą.

